

Obsah

Úvod.....	1
<i>Teoretická část</i>	3
1. Projektová výuka v současné škole	3
1.1 Podstata projektového vyučování	4
1.2 Postup při projektovém vyučování	5
1.3 Druhy projektů	7
1.4 Přednosti projektového vyučování.....	8
1.5 Pozitiva projektové výuky:	8
1.6 Negativa projektové výuky:.....	11
2. Folklor, tradice a cykloturistika jižní Moravy	12
2.1 Jízda králů	12
2.2 Velká Morava a středověk	13
2.3 Za bitvy tří císařů	13
2.4 Cykloturistika a pěší turistika	14
3. Region Cezava	14
4. Poznáváme region Cezava	15
4.1 Vytvoření dětského regionálního průvodce s turistickými cíly a tipy na výlet: ..	15
4.2 Struktura činnosti:.....	16
4.3 Oblasti poznávání se zaměřují na pět témat:	17
4.4 Zdroje, metody a formy poznávání:.....	17
4.5 Výstup:.....	17
4.6 Vyhodnocení záznamových archů:	17
4.7 Informace k oblastem poznávání a kvízové otázky:	18
4.8 Výstup z poznávacích aktivit:.....	23
Závěr:	27
Seznam použité odborné literatury	30
Přílohy.....	Chyba! Záložka není definována.

Úvod

Studuji Pedagogickou fakultu Karlovy univerzity v Praze a dlouhou dobu jsem uvažoval nad tématem mé bakalářské práce. Téma této bakalářské práce vychází z místa, kde žiji od dětského věku. Pracuji v základní škole, která je na vesnici, v kraji vinic, meruněk a krojovaných slavností. Mám proto blíže nejen k přírodě, ale též k lidovým zvykům a tradicím, které za podpory rodičů, obce a spoluobčanů předáváme našim dětem již od nejútlejšího věku. Seznamujeme je s přírodou, s jejími zákonitostmi, s pranostikami, příslovími, které z ní vycházejí, s historií i současností kraje, který je jejich domovem. Při všech činnostech by se měla plně využívat dětská spontánnost, schopnost citlivě vnímat a poznávat své okolí. Hovoříme o schopnostech, které jsou typické pro toto věkové období, kdy děti jsou ještě bezprostřední, otevřené, ve své nekonečné zvědavosti vnímavé, protože ještě nejsou tak hluboce ovlivněné moderní společností.

Učíme děti hledat a porovnávat podobnosti a rozdíly mezi minulostí a současností, typické znaky, které činí národ národem. Také je učíme lásce ke své vlasti, národu, kultuře, historickým hodnotám, které nám zanechali naši předci v různých podobách ať psané, výtvarné, hudební, řemeslné nebo architektonické. Naším úkolem i povinností je takto citlivě obeznamenovat naše potomky s okolním světem, vycházet a čerpat při tom z kulturní pokladnice našeho národa. Je velmi důležité, aby tato činnost byla uskutečňována za aktivní podpory rodiny, neboť rodina má pro dítě prvotní význam a proto záleží na ochotě rodiny vytvářet podnětné prostředí a navazovat na práci pedagogů. Dalším důležitým faktorem v tomto procesu je učit a rozvíjet v dětech komunikační schopnosti.

Každý obyvatel této krásné části Moravy je symbioticky spojen s jejím folklórem a tradicemi a proto jsem se rozhodl vypracovat „průvodce“ naším regionem, který seznámí zájemce s historií a krásami obcí v mém okolí. Mou motivací je rozmanitost historie tohoto regionu, možnost sdělení mladé generaci množství informací o událostech dávno minulých, ale také o zajímavostech právě aktuálních. Bakalářská práce bude sloužit učitelům a vychovatelům základních škol jako průvodce a odborný metodický materiál. Je určena pedagogům, jako vodítko při externích i interních výchovně vzdělávacích aktivitách. Cílová skupina jsou žáci prvního stupně základních

škol. Cílem této práce je obohatit rejstřík znalostí žáků o událostech a zajímavostech v regionu, ale také usnadnit práci pedagogů při těchto poznávacích aktivitách v pedagogické praxi. Metody a formy práce s tímto materiálem jsou různé. Stěžejní variantou jsou poznávací výlety pedagogů s žáky po regionu. Jejich cílem je dosažení všech informací dle předchozího zadání. Práce obsahuje informace a poznatky, které mají využití ve vztahu k výukovým oblastem – Člověk a jeho svět, Umění a kultura a v neposlední řadě oblast Člověk a svět práce, která je vidět na každém kroku v regionu.

Teoretická část

„Učitel vždy mimoděk směřuje k tomu, aby zvolil pro sebe nejpohodlnější způsob vyučování. Čím je způsob vyučování pohodlnější pro učitele, tím je nepohodlnější pro žáka. Jenom ta podoba vyučování je správná, s níž jsou spokojeni žáci.“ *L. N. Tolstoj*

1. Projektová výuka v současné škole

Projektové vyučování není novým objevem současného školství, ale souvisí s alternativními způsoby výuky a se vznikem alternativních škol. Slovo *projekt* znamená plán nebo návrh.

Jak bychom vlastně projekt definovali, co si pod tímto pojmem představujeme?

Projekt můžeme vymezit jako komplexní praktickou úlohu (problém, téma), jež je propojená s životní realitou a kterou je nutné řešit teoretickou a praktickou činností, jež vede k tvorbě konečného výsledku. Projektová výuka propojuje učení s prací a životní zkušeností.

Projekt a problém – dva termíny, které spolu souvisí a navzájem se doplňují. Projekt je realizovaná myšlenka, která se může stát tradiční, opakující se, ale zadávaný s obměňujícími se úkoly, řešící pokaždé jiný problém.

„Ať zvolíme jakýkoliv z termínů: projekt, výchovně vzdělávací projekt, projektová metoda, projektová výuka, projektové vyučování, vyučovací projekt, vždy za tímto pojmem stojí myšlenka koncentrace.“ (*Kratochvilová, 2006. s. 42*)

Projektová výuka je považována za velmi efektivní, zejména v souvislosti s naplňováním klíčových kompetencí vymezených v RVP a také napomáhá k začleňování mezipředmětových vazeb a průřezových témat do výuky.

Můžeme v průřezovém tématu *Environmentální výchova* hledat vazbu na jednotlivé tematické okruhy? Ano, lze využít námětů z tematických okruhů *Vztah člověka k prostředí* nebo *Lidské aktivity a problémy životního prostředí* aj.

Zkušenosti učitelů s využitím projektové výuky a následné hodnocení žáků ukazují, že projekty a projektová metoda jsou jednou z variant a možností, jak zajímavě řešit různé podněty a úkoly související s průřezovými tématy. V dnešní době je mnoho inovačních metod a prostředků k dispozici, které v rámci zkvalitňování výuky mohou pedagogové použít. Jedna z významných cest ke změně a rozvíjení školy je projektové vyučování.

Tento způsob výuky získal na oblibě jak u žáků, tak u pedagogů. Projektová výuka mění zastaralou, mechanickou formu výuky na aktivní, zábavnou a hlavně činnostní metodu vyučování. Aktivně vtahuje žáky do problematiky, učí samostatnosti, rozšiřuje obzor, vede žáky ke spolupráci, toleranci, rozhodování a učí komunikovat jak mezi vrstevníky, tak i staršími osobami. Seznamuje žáky s moderními komunikačními prostředky, učí vyhledávat, orientovat se v encyklopediích, knihách, pracovat s obsahem a zacházet se získanými údaji a zpracovat je.

Pro praxi se doporučuje zařazovat projektovou výuku jako doplněk tradiční výuky

Role učitele v tomto druhu výuky je poradenská, průvodcovská, kdy zde vystupuje jako nezaujatý pozorovatel a pomocník.

„Pokud je projektové vyučování učiteli realizováno promyšleně a v součinnosti s ostatními prvky vyučování (např. cíli, obsahem, organizačními formami, metodami a podmínkami s ohledem na osobnost žáka i učitele), stává se hodnotným doplněním a zkvalitněním výuky, neboť umožňuje prohlubovat kvalitu učení a vyučování.“
(Skalková, 1999)

V pojetí J. Kratochvílové je pojem projektového vyučování vymezován jako výuka založená na projektové metodě, kdy J. Kratochvílová definuje projektovou metodu jako: „Uspořádaný systém činností učitele a žáků, v němž dominantní roli mají učební aktivity žáků a podporující roli poradenské činnosti učitele, kterými směřují společně k dosažení cílů a smyslu projektu.“ (Kratochvílová, 2006. s. 37).

Pro praxi se doporučuje zařazovat projektovou výuku jako doplněk tradiční výuky

1.1 Podstata projektového vyučování

Než pedagog přistoupí k přípravě projektového vyučování, měl by se seznámit a pochopit přednosti i omezení projektové výuky. Měl by znát rozdíly mezi tradičním a projektovým vyučováním. Jaké jsou tedy odlišnosti mezi frontálním a projektovým vyučováním? Tradiční vyučování celé stojí na učiteli, který vybírá témata, dodává materiál a informační zdroje. Projektové vyučování je zaměřeno hlavně na zkušenosti žáka – žák si sám volí témata a sám si volí informační zdroje a materiál. Role učitele v tomto druhu výuky je poradenská, průvodcovská, kdy zde vystupuje jako nezaujatý pozorovatel a pomocník.

Poznatky a zkušenosti jsou založeny na aktivním vztahu žáka k okolnímu prostředí a to jak přírodnímu a historickému, tak i společenskému. Toto je platné i pro projektové vyučování. Žáček je tvor zvědavý, kladoucí stále nové otázky, u kterého se probouzí přirozený zájem o poznávání. Prožitky se získávají cenné zkušenosti, kdy nejde jen o pouhé spontánní získávání zkušeností, ale o jejich promyšlení, zpracování a hodnocení. Jde především o snahu spojit v projektovém vyučování obsah učení se životem, spojit teorii s praxí a získaný poznatek si ověřit v životní zkušenosti.

„Dalším významným předpokladem projektové výuky je skutečnost, že nelze od sebe odtrhnout poznání a činnost. Společná činnost žáků je nejdůležitější prostředek k rozvoji dispozic jedince. Mělo by jít zároveň o takovou činnost, se kterou se žáci ztotožňují a kterou emocionálně prožívají.“ (Skalková, 1999)

Projekty by měly respektovat individuální potřeby a možnosti dítěte. Žáci díky nim pak nacházejí větší smysl ve vzdělávání a poznávání, poznávají své možnosti, svou hodnotu a získávají sebedůvěru. Díky práci ve skupinách se v nich mohou uplatnit všichni žáci.

1.2 Postup při projektovém vyučování

Pokud chce učitel připravit projekt, musí zvažovat své kroky, aby se vyhnul problémům, které by mohly nastat - plánování musí být dobře promyšleno i dobře organizačně zajištěno.

Důležitá je volba tématu, které musí dítě zaujmout a nadchnout. Úkol vycházející z tématu by měl být pro žáky uskutečnitelný, zajímavý a užitečný. Je nutné, aby také věděli, proč se mu budou věnovat. Nejdůležitějším prvkem projektové výuky by měla být motivace. Zpočátku je vhodné řešit lehčí úkoly, aby žáky neodradila vysoká náročnost zadaných činností. Při řešení snadnějších problémů v počátcích projektové výuky získávají žáci motivaci svou vlastní úspěšností a postupně budou sami vyžadovat náročnější úkoly.

Menší projekty se realizují v rámci jednotlivých předmětů, rozsáhlejší pak překonávají hodinovou dotaci a dosahují několikadenní provedení např. velké projekty organizované např. v tzv. projektovém týdnu apod. Projekty jsou většinou realizovány skupinovou kolektivní prací žáků, kdy se všichni v rámci skupiny podílejí na svém daném drobném

úkolu. Poskládáním těchto jednotlivých úkolů do pomyslné „mozaiky“ je uskutečňován předem stanovený cíl.

Jednotlivé fáze k přípravě a provedení projektu:

- **Stanovení cíle** - v přípravné fázi je nutné, aby učitel žákům ujasnil cíl a úkoly projektové výuky. Žáci by se měli s cílem a tématem projektu ztotožnit a přijat jej. Témata či situace musí pro žáka představovat skutečný problém. Mohou se vybírat situace, které nejsou z prostředí školy, ale vycházejí ze současných problémů ekologie, životního prostředí žáků, jejich místa bydliště, domova, historie regionu - historické památky mého města, události, kterou žáci skutečně prožívají. Při návrzích se zejména oceňuje vlastní iniciativa žáků. Může se jednat o problémy, které žáky zajímají, sami si je volí a chtějí je řešit.
- **Vytvoření plánu řešení** - učitel společně s žáky prodiskutuje plán řešení vybraného problému - společně formulují a upřesňují otázky, diskutují nad řešením a realizací a navrhnou zpracování a prezentování formy výsledku. Je třeba dát prostor pro vlastní formulace, diskuzi, domluvit se na výsledném plánu, jeho realizaci a publikaci či prezentaci.
- **Realizace plánu** - rozvíjení aktivit a činností, které vedou k řešení problému. Skupiny nebo jednotlivci se zapojí do řešení svých úkolů. Tato fáze je význačná tím, že žáci např. pracují se zdroji informací, shromažďují potřebný materiál (vyhledávání informací, zajišťování materiálů, pozorování, měření, exkurze, rozhovory s osobami, pořizování dokumentace, pracují s encyklopediemi, sborníky, obrázkovými knihami, kronikami), vyrábějí různé předměty, sestavují modely, připravují výstavku, ...
- **Zveřejnění výsledků** – jednou z posledních fází projektu je zveřejnění výsledků práce a vyhodnocení práce na projektu.
Projektové vyučování realizované v rámci výuky může mít zpočátku různý rozsah. V počátečních fázích může jít pouze o uskutečnění jedné či několika málo hodin, jindy se danému tématu mohou žáci věnovat i více hodin či dní.
- **Vyhodnocení projektu** - při hodnocení projektové práce je jedním z hlavních faktorů naplňování klíčových kompetencí. V souvislosti s prací žáků nad projekty se u nich rozvíjí tyto klíčové kompetence - kompetence k učení, k řešení problémů,

kompetence pracovní, komunikativní a kompetence sociální a personální. Hlavní částí hodnocení tedy není pouze kýžený výsledek, což jsou získané poznatky, ale také pracovní proces, nasazení a konkrétní dovednosti, k jejichž rozvoji prostřednictvím projektové práce došlo. Na závěr lze využívat také sebehodnocení a vzájemné hodnocení mezi žáky či skupinami.

Rozsah projektů:

- **krátkodobý** (několik hodin)
- **střednědobý** (1 – 2 dny)
- **dlouhodobý**, tzv. projektový týden
- **mimořádně dlouhý** (několik týdnů, měsíců – probíhá paralelně s běžnou výukou)

1.3 Druhy projektů

Jedná se o přechod od myšlenky k činu, je to záměr realizovat nápad. Rozlišují se tyto druhy projektu:

Podle navrhovatele:

- spontánní (nápad pochází od studentů)
- umělé (nápad pochází od učitele nebo z vnějšího zdroje, například zadání soutěže)
- kombinované (nápad je společným dílem studentů a dalších osob, například učitel doplní nápad, upřesní ho)

Podle místa:

- školní (projekt se celý realizuje v rámci výuky)
- domácí (projekt se celý realizuje mimo výuku)
- kombinované (projekt je realizován zčásti v rámci výuky, zčásti mimo ni)

Podle počtu studentů:

- samostatný (projekt řeší jednotlivec)
- skupinový (projekt řeší 2 a více studentů, ale ne celá třída)

- třídní (projekt řeší celá třída)
- celoškolní

Podle času:

- dlouhodobé
- krátkodobé

Podle předmětu:

- jednopředmětové
- mezipředmětové
- všechny

Podle cíle:

- pro získání poznatků
- pro opakování
- pro aplikaci

Požadavky na projekt:

- výběr tématu (významný pro studenta)
- možnost integrace studenta a předmětu
- formulace úkolu - konkrétní, stručný, užitečný, zajímavý, splnitelný

Hlavní kroky projektu

- 1. záměr
- 2. příprava projektu (cíl, místo, ...)
- 3. vlastní realizace
- 4. zveřejnění výsledků
- 5. hodnocení

1.4 Přednosti projektového vyučování

- motivace pro studenty
- učí se diskutovat, argumentovat
- učí se řešit problémy
- učí se zpracovávat informace

1.5 Pozitiva projektové výuky:

Klady:

- pozitivní motivace je **motivující**, podněcuje odpovědnost a iniciativu
- práce v týmu - posiluje ochotu a **schopnost spolupracovat** a radit se s jinými - při skupinových projektech mají žáci silnější motivaci dokončit práci, neboť se sami rozhodují, jak bude práce probíhat, jakým způsobem bude prezentována
- rozvíjí komunikativní a sociální zkušenosti a dovednosti, učí se vzájemně si pomáhat, učí tolerantnosti, respektovat názor ostatních
- **rozvíjí** vytrvalost, pohotovost, sebedůvěru, sebekritičnost, dává příležitost k tvořivým činnostem
- rozvíjejí specifické vlastnosti osobnosti žáků (aktivita, iniciativa, samostatnost, tvořivost)
je **spojen se skutečným životem** - vyváženost mezi zkušenostmi žáků a systematickým poznáváním, rozvíjí žádoucí pracovní a studijní návyky
- obohacuje běžnou výuku, přináší žákům přímou životní zkušenost

„Významným pozitivním prvkem projektové výuky je skutečnost, že problémy, které žáci řeší, odpovídají komplexnímu pohledu skutečného světa, nejsou členěny vědeckým systémem jednotlivých předmětů. Žáci tedy získávají poznatky a zkušenosti uceleně v integrativní podobě, bez roztržičnosti. Na určitý jev se dívají očima více předmětů, a tak jim poznatky lépe zapadají do souvislostí, do systému myšlení a poznání. Žáci tak mají možnost blíže se seznámit s realitou života.“ (Skalková, 1999)

Podle Kratochvílové: „Projektová výuka působí na kladný rozvoj osobnosti dítěte jako celku. V některých rovinách jeho rozvoje více, v jiných méně.“ (Kratochvílová, 2006. s. 53)

Přínosem pro žáky je získávání a rozvoj jejich dovedností – plánují svou práci, jsou za ni odpovědní, tím jsou pro ně některé překážky při poznávání daleko menší, než jak se zpočátku jevíly, zdokonalují se v týmové práci a tím upevňují vztahy v kolektivu, pěstují si svou cílevědomost. Pozitivní motivací je fakt, že si mohou vybrat problém k řešení, partnery, činnosti, formy a metody práce atd. Další pozitivní aspekt je v tom, že co se žák učí z vlastní vůle a zájmu, to si nejlépe a nejdéle pamatuje. Učitel je v roli poradce, průvodce, který radí, pomáhá, usměrňuje a koordinuje. Možnost žáků projít celým procesem projektu od plánování, přes vytyčení cíle, řešení, poznávání, až po

závěrečnou prezentaci výsledků s hodnocením, jim dává pocit ucelené práce, vlastní významnosti, odpovědnosti a seberealizace za svůj konkrétní podíl na společném díle. Tento pocit je velkou motivací pro příští práci na dalších projektech. Výsledkem zjištění je, že projektová výuka spojuje aktivní činnosti s rozvojem myšlenkových pochodů.

Projektové vyučování patří k formám výuky, které spojuje aktivitu smyslů s aktivitou motorickou. Tyto dvě složky mají pozitivní vliv na výkonnost myšlení, na motivaci k další práci a v neposlední řadě na zapamatování. Můžeme zde připojit další složky jako myšlení a prožívání, školu a životní zkušenost, teorii a praxi, styl jednání a metody práce. V projektové formě vyučování lze nalézt u žáků typy nadání, které se vyskytují mezi žáky v běžné třídě a v tradičním pojetí výuky se nemají jak projevit. Někteří žáci, ke svému vlastnímu překvapení, v sobě najdou schopnosti, o kterých do té doby neměli ani tušení. Pedagog má za úkol tyto schopnosti podchytit a náležitě podporovat jejich využití v praxi.

Pozitiva projektové výuky dle Skalkové

- ***Přednosti v kostce***
 - integruje poznatky z různých předmětů, připravuje na řešení globálních problémů, pomáhá vidět věci v souvislostech a systému
 - pomáhá získávat poznatky spojené s prožitkem a smyslovým vnímáním
 - respektuje individuální potřeby a možnosti žáka, jeho zájmy
 - výrazně žáka aktivizuje a motivuje k učení
 - má úzký vztah k realitě života
 - umožňuje žákům pracovat v týmu a rozvíjí u nich pocit odpovědnosti
 - rozvíjí žádoucí pracovní a studijní návyky
- ***Přednosti z hlediska žáka***
 - žák nachází smysl poznávání
 - učí se dokončovat práci, nebát se dělat chyby
 - dotýká se skutečných věcí, má možnost zasahovat do skutečného života
 - rozvíjí se žákova sebedůvěra i důvěra v kolektiv
 - vyučování se stává podnětným, škola je prostředím, kam se žák rád vrací, neboť zde prožívá procesy učení s reálným poznáváním světa

(Skalková, 1999)

1.6 Negativa projektové výuky:

Negativa projektového vyučování dle Kratochvílové:

Podle autorky Kratochvílové jsou rozdělena negativa ve čtyřech dimenzích.

Jsou to **dimenze žáka, dimenze učitele, dimenze procesu učení se a dimenze okolního prostředí.**

Zápory projektu úhrnem ze všech čtyř dimenzí:

- náročné na čas a volnost studentů
- náročné na zkušenosti a schopnosti učitele
- nedává možnost systemizace poznatků, uvádění do souvislostí
- žák není schopen splnit stanovené cíle
- nedostatek pochopení ze strany ostatních pedagogů, vedení školy, rodičů,...
- různé zdroje informací
- náročnost na flexibilitu
- při častých realizacích projektů se objevuje únava, ztráta motivace, někdy až nezájem (...všeho moc škodí...)
- úprava organizace vyučování
- vyšší náročnost na vybavení, finanční náklady
- projektová výuka může své okolí obtěžovat
- nedostatečně informované okolí může vnímat projektovou výuku jako hru místo vyučování

Negativa projektové výuky dle Skalkové:

- Při nepromyšlené práci učitele:
 - mohou být práce na projektech z časového hlediska neefektivní
 - mohou zanechávat velké mezery ve znalostech žáků (při neúčelném využívání projektové výuky učitelem)
 - jsou velmi náročné na přípravu učitele, na kvalitu jeho didaktických dovedností
 - řada učitelů je může vést velmi nekvalitně

- mohou být přeskočeny důležité kroky v procesu učení žáků nutné pro kvalitní pochopení učiva
- z charakteru projektové výuky vyplývá, že obvykle neposkytuje dostatečný prostor pro procvičení poznatků; s výstupy a výsledky projektů je vhodné dále pracovat, rozvíjet získané kompetence žáků, učitelům se nabízí podněty formativního hodnocení

J. Kratochvílová při porovnávání pozitiv a negativ projektové výuky dospěla k názoru, že: „.....pozitiva výrazně převažují nad negativy.“ (*Kratochvílová, 2006. s. 55*)

Slovo závěrem k teoretické části:

Každý učitel, který se rozhodne projektovou výuku zařadit do forem výuky, by měl zvážit své možnosti, které jsou pro efektivní využití nutné. Nelze tuto metodu použít všude. Je nutné se zamyslet nad přednostmi, ale taky omezeními, které při realizaci mohou nastat. Pokud je projektová výuka zařazena smysluplně do ostatních forem vyučování, pak se může stát výrazně obohacujícím, plnohodnotným a radostným prvkem tradiční výuky v běžné škole.

2. Folklor, tradice a cykloturistika jižní Moravy

Po celé jižní Moravě jsou lidové tradice patrné v každé vesničce. Dávné obyčeje, které se dodržují po celá staletí, jsou součástí každodenního života. Návštěvník to pozná již podle charakteristického nářečí. K nim patří i provozování dávno zapomenutých řemesel – například kolářství, kovářství apod. Moravské národopisné slavnosti, nebo-li takzvané „Hody“, nabízejí každoročně tanec s cimbálovou muzikou nebo rytmické lidové písně v podání dechových hudebních souborů, kterých je na Moravě spousta. K těmto slavnostem neodmyslitelně patří pestré kroje a stárci.

2.1 Jízda králů

Jízda králů, kdysi obecně rozšířený letnicový obřad má svůj základ v události z 15. století, kdy uherský král Matyáš po porážce Jiříkem z Poděbrad uprchl do Uher přestrojený v ženských šatech. Písemné zmínky o prvních jízdách králů pocházejí už z

16. století. Král jede na bílém koni přestrojený v ženských šatech, s tváří zakrytou pentlemi a růží v ústech na důkaz mlčenlivosti. Průvod královské družiny za doprovodu řady jezdců v překrásných krojích na ozdobených koních má neopakovatelnou atmosféru. Zřejmě nejznámější je jízda králů ve Vlčnově, kde se koná poslední květnovou neděli.

2.2 Velká Morava a středověk

Slované přicházeli na Kyjovsko ze severní Moravy i ze severozápadu a západu Slovenska z oblasti púchovské kultury. Dokladem hustého osídlení v těchto dobách jsou četná pohřebiště i velký počet hradišť. Trvalý význam měla však jen dvě z nich. Jedno rázu správného u Strážovic a druhé kulturně kultovní, Svatý Kliment. Hradiště na Sv. Klimentu s kostelem, klášteřem a zařízením pro školení duchovenstva bylo na dobře zvoleném místě - odlehlém, ale snadno dosažitelném z tehdejšího velkomoravského kulturního i náboženského centra, Velehradu. Jeho význam tak přetrval i v těžké době po rozpadu Velké Moravy.

Zajímavá shoda jmen obcí, s nimiž se setkáváme i desítky kilometrů severněji na Přerovsku (Vlkoš, Žeravice, Moštěnice), je důsledkem osídlování zničených osad na Kyjovsku po nájezdech z jihu v 10. a 11. století. První písemná zmínka o Kyjovsku je na darovací listině olomouckého knížete z roku 1126, kdy daruje městečko Kyjov benediktinskému klášteři Hradisko u Olomouce. V polovině 14. století bylo Kyjovsko osadami přímo přesyceno. Mnohé z nich se však později na tomto neklidném území neudržely. Některé pro nevhodné místní podmínky (málo vody, neúrodná půda), jiné byly vypleněny častými válkami.

2.3 Za bitvy tří císařů

Roku 1805 dorazila na Kyjovsko francouzská armáda pronásledující rakouské sbory směrem k Brnu. I na ždánických polích a lukách se vojáci chystali na rozhodující bitvu spojenecké armády a Francouzů. Tato bitva, bitva u Slavkova, byla jedním z nejkrvavějších střetnutí na českém území.

Během tažení přebývali v Žarošicích dočasně ruský car Alexandr I. i rakouský císař František I. Ten se pak setkal s Napoleonem 4. prosince 1805 u Žarošic, v místě zvaném

Spálený mlýn a oba mocnáři zde smluvili příměří a ústup ruského a rakouského vojska po prohrané bitvě.

Právě v Žarošicích se Imperátor a jeho vojáci setkali s vínem z místních vinic. Kroniky hovoří o hektolitrech vína zabaveného Francouzi a vypitého po vítězném tažení. Jako vzpomínku na svůj triumf si prý Napoleon nechal poslat několikrát archlebský ryzlink do Paříže.

Tato bitva zasáhla i několik obcí z regionu Cezava.

2.4 Cykloturistika a pěší turistika

Jižní Morava láká na nespočet historických památek i přírodních zajímavostí. Proto je zde turistika i cyklistika (cykloturistika) provozována ve velké míře. Každý si může vybrat, jaký způsob pohybu je mu nejbližší. Pro obě varianty tu naleznete vynikající podmínky – cesty vhodné jak pro pěší, tak pro cyklisty. Krajinou se vinou cestičky a poznávací stezky, na kterých se můžete dozvědět zajímavosti o místní historii i přírodě. Je pouze na nás, která varianta pohybu regionem bude při poznávání zvolena.

Cykloturistika spojuje sportovní aktivitu s návštěvou zajímavých míst. Odpočinek na kole a poznávání nových oblastí, tak by se cykloturistika dala jednoduše charakterizovat. Stává se stále více oblíbeným způsobem trávení volného času, a proto neustále přibývají nové a nové cyklostezky. Jižní Morava drží krok s dobou a cykloturistika i cyklistika zde získaly vynikající zázemí.

Pokud se vydáme jižní Moravou na kole, můžeme vzdát hold historii v Lednicko-valtickém areálu nebo na Slavkovském bojišti a ještě tentýž den si v Brně na výstavišti prohlédneme výdobytky současnosti. V Moravském krasu se zase ponoříme do podzemního jeskynního mystického světa. Pár hodin nato obdivujeme jižní Moravu vysoko nad zemí z ochozu některé z četných rozhleden. Těchto míst je v kraji mnoho.

3. Region Cezava

Říčka Cezava – dnešní název Litava - lidé z dolního toku ji nazývají Cezava.

Název říčky Cezava je natolik vžitý, že si jej do svého názvu daly obce, které leží u říčky a vytvořily stejnojmenný region.

Region Cezava je dobrovolný svazek obcí v okrese Brno-venkov. Jeho sídlem je obec Moutnice a jeho cílem je regionální rozvoj obecně. Sdružuje celkem 15 obcí a byl založen v roce 2003.

Mikroregion se rozprostírá na pomezí dvou regionů - hanáckého Slovácka a Brněnska. Střetávají se zde různá nářečí, lišící se od vesnice k vesnici, folklór, tak důležitý pro identitu obce. Lidé však zůstávají stejní - sví. V okolí naleznete nepřehledné množství ať již kulturních, či historických nebo přírodních památek a zajímavostí, jako jsou například typické vinné sklípky, hody a další. Z historických Mohyla Míru a Slavkovské bojiště (Santon, Žuráň, Slavkovský zámek, Židlochovický zámek), na jihu Pálava s pravěkými nálezy a chráněnou krajinnou oblastí. V oblasti regionu nalezneme velké množství příležitostí pro aktivní odpočinek. K dispozici zde jsou značené cyklistické stezky, které navazují na cyklostezku Brno – Vídeň a Moravské vinařské stezky. Dále pak Slavkovské bojiště, sportovní areály a koupaliště.

Praktická část

4. Poznáváme region Cezava

4.1 Vytvoření dětského regionálního průvodce s turistickými cíly a tipy na výlet:

Výchozím bod: základní škola v obci Žatčany.

Cílová skupina: žáci 1. – 5. ročníku

Vybavení: poznámkový blok, psací potřeby, fotoaparát (fotoaparát v mobilním telefonu), přístup k internetu, do knihovny, mapa regionu, sešíváčka, děrovačka

Motivace:

Hrajeme si na badatele s cílem – vydat se po stopách historie, ale i současnosti – poznávat významná místa, osobnosti, historické události a zajímavé přírodní lokality regionu.

4.2 Struktura činnosti:

V regionu je patnáct obcí. Tyto obce jsou rozděleny na losech po třech, to znamená, že máme do losování pět losů. Žáci se rozdělí na skupiny. Každá skupina si zvolí vedoucího badatele, který za skupinu vylosuje jeden lístek s názvy obcí. Úkolem pro skupinu je zjistit co nejvíce informací o obcích na lístku. Získané informace zapisují na „záznamový arch“. Z něj budou posléze těžit při vyplňování kvízových otázek zadaných k daným obcím. Pro zjišťování informací mohou použít zdroje, metody a formy, které jsou zadány pedagogem. Skupina se dohodne na postupu při poznávání a společně s pedagogem se vydají k cíli. Například, začneme na internetu – zjistíme základní údaje o obcích, kde se nalézají, kterou formou budeme postupovat při přesunu do jednotlivých obcí – pěšky nebo na kolech, zda-li je k dispozici cyklostezka nebo jiné komunikace, jaká je vzdálenost vytyčené trasy, kolik času budeme potřebovat k přesunu tam i zpět, podle toho si rozvrhneme poznávání na jeden nebo více dnů. Zjistíme, jakou máme odbornou literaturu k získání informací k dispozici ve školní knihovně, v obecní knihovně, z webových stránek obcí zkusíme zjistit, jestli má obec kroniku, popřípadě nějaký archív. Na základě zjištění se vydáme na poznávací výlet a v praxi porovnáme informace již získané. Mnohdy se při této činnosti dostaneme k novým faktům, které nebyly nikde zaznamenány. Hlavně z úst pamětníků, kteří přidávají do vyprávění „fakta z lidu“. Důležité vybavení na výletech je fotoaparát. Spousta objektů se za uplynulá léta změnila, nebo úplně zmizela ze světa. Proto je praktické, hlavně u budov a různých pomníků pořídít záběry, které lze porovnat s dobovými fotografiemi. Mnohdy se změni dokonce i ráz okolní krajiny. Na mnoha místech v obcích regionu byly rybníky, které už dávno neexistují. Je zajímavé zjištění, právě z dobových fotografií, že v současnosti na místě bývalého rybníka stojí třeba obchodní dům apod. Při zapisování údajů na záznamový arch se musí myslet na všechny vytyčené oblasti poznávání.

4.3 Oblasti poznávání se zaměřují na pět témat:

- *Zaměření na významné historické události*
- *Zaměření na historické stavby* (památné domy, pomníky)
- *Zaměření na významné osobnosti* obce a regionu – historie a současnost (představitelé šlechty, spisovatelé, malíři, sochaři, architekti, herci, hudební skladatelé, zpěváci, sportovci, politici,...)
- *Zaměření na chráněné lokality* regionu (fauna a flora, památné stromy)
- *Zaměření na sportovní a jiná zařízení využitelná pro děti*

4.4 Zdroje, metody a formy poznávání:

Publikace s historií regionu – školní knihovna, místní obecní knihovna, internet, kroniky obcí, rozhovory s pamětníky, přímé poznávání v obcích – pamětní desky, památníky, historické nápisy na budovách, konfrontace literatury a reality, využití volnočasových aktivit k výletům do obcí, které poznáváme, využití cyklostezek v regionu pro tuto činnost, a to k jízdě na kole, nebo pěšky, dotazníková šetření žáků.

4.5 Výstup:

- vytvoření dětského žákovského časopisu s regionální tematikou (informace, znaky obcí, mapky, výtvarné práce, fotografie k tématu, kvízy a křížovky), (viz příloha č.1)
- hravou a soutěživou formou zapojit všechny žáky školy do této tematiky
- vytvoření pozvánky do konkrétní oblasti
- starší děti – vytvoření prezentace o dané lokalitě v Power Pointu
- besedy s významnými osobnostmi regionu
- oslovení starších spoluobčanů – zajímat se o jejich vzpomínky a ty zaznamenat.

4.6 Vyhodnocení záznamových archů:

Vyhodnocení získaných informací je prováděno pedagogem formou porovnávání, a to s detailními informacemi o obcích z části této práce „Svazek obcí v regionu a jejich historie“. (viz příloha č.3) Při porovnávání je vhodné se žáky doplnit informace do jejich záznamových archů, aby jejich výstupní práce byly, co se týče všech detailů z historie, celistvé.

4.7 Informace k oblastem poznávání a kvízové otázky:

Zaměření na významné historické události:

Blučina - pergamenové listiny z r. 1045 (padělané),

- spolehlivá historická písemná zmínka pochází z r. 1240

Kobylnice - nálezy již z doby paleolitu až po dobu římskou

- poprvé zmiňována roku 1306

Měnin - vykopávky z doby bronzové, kultury skrčených koster, halštatské a z doby římského císařství

- první písemná zmínka pochází z roku 1240

- na orlovně pamětní desky šesti příslušníků zahraničního protifašistického odboje

Moutnice - první písemná zmínka o obci pochází až z roku 1298

Nesvačilka - obec vznikla v roce 1715

Nikolčice - písemné zmínky již z jedenáctého století

Otnice - první písemná zmínka o obci pochází z roku 1255

Sokolnice – první zmínka o obci je z roku 1408.

Telnice – poprvé připomínána roku 1244

- bitva u Slavkova 1805-6

Těšany – poprvé připomínána v roce 1131

- chov koní - Šenkvický dvůr (dostihové koně 60. - 80. léta 20. stol.) – bratři Chaloupkovi – legendární kůň Korok s jezdcem Václavem Chaloupkou – 3x vítězi nejtěžšího dostihu kontinentu Velká pardubická, od r. 2000 vozatajské úspěchy

Újezd u Brna - první písemná zmínka o sídle pochází z roku 1131

Žatčany – hrob keltského bojovníka ze 4. stol. př. n.l. nalezený r. 2000 na břehu Žatčanského rybníka

- první zmínka o vsi pochází z roku 1131

- 1616 „morová rána“ – zůstalo jen 28 osadníků

- bitva u Slavkova – události v obci v tomto období

Rajhradice a Loučka – první zmínka r. 1048

Židlochovice - první písemná zpráva pochází z roku 1349

Otmarov – nejmenší a nejmladší obec regionu

Možné otázky do kvízu:

Zjistí obec s nejstarší zmínkou – vypiš letopočet

Kdo to byl Korok a kde najdeš hrob Koroka?

Kde najdeš hrob keltského bojovníka ze 4. stol. př. n.l.

Kolik zůstalo v Žatčanech osadníků po „morové ráně“?

Co se dělo v obci Žatčany během bitvy u Slavkova?

Zaměření na historické stavby (památné domy, pomníky):

Blučina - kostel Nanebevzetí Panny Marie ze 13. století

Moutnice - gotické presbyterium farního kostela sv. Jiljí pochází ze 13. století.

Telnice - farní kostel sv. Jana Křtitele, postavený během 12. století

Sokolnice - zámek (v současnosti Domov důchodců),

Těšany - kaple, vybudovaná v letech 1946 - 1947 politickými vězni, kteří se šťastně vrátili z koncentračních táborů.

- barokní kovárna z 18. století - expozice kovářství a kolářství

- plastiky sv. Gotharda a sv. Dominika, obě z roku 1773

Sokolnice - znak bývalého keltského osídlení - domy na náměstí sv. Jana jsou uspořádány do

- tvaru písmena U.

- památník bitvy u Slavkova – Mohyla míru u obce Prace.

Žatčany - památkově chráněný areál s barokním kostelem Nejsvětější Trojice

- kaple sv. Máří Magdalény (díků za přežití morové epidemie)

- žatčanský mlýn – zazděno pět dělových koulí do štítu mlýna na památku

bitvy u Slavkova

Židlochovice- zámek (letní sídlo prezidenta T.G.Masaryka)

- první cukrovar ve střední Evropě v majetku rodiny Robertů
- kostel Povýšení sv. Kříže, fara, zvonice,
- krypta Žerotínů na ul. Strejcův sbor, Robertova hrobka a radnice

Nikolčice – statek Nový Dvůr – v evidenci památkového úřadu

Mohyla míru - vznikla mezi lety 1910 a 1912

Možné otázky do kvízu:

Kde se nachází barokní kovárna z 18. století?

Proč byla postavena kaple sv. Máří Magdalény?

Kde bylo letní sídlo prezidenta T.G.Masaryka?

Kde byl postaven první cukrovar ve střední Evropě a najdeš jej tam ještě?

Ze kterého století pochází kostel Nanebevzetí Panny Marie v Blučině a barokní kostel

Nejsvětější Trojice v Žatčanech – porovnej, který je starší?

Co je zazděno do štítu žatčanského mlýna a proč?

Co je to Mohyla míru a kde se nachází?

Zaměření na významné osobnosti obce a regionu – historie a současnost (spisovatelé, malíři, sochaři, architekti, herci, hudební skladatelé, zpěváci, sportovci, politici,...):

Moutnice - v letech 1872 - 1877 působil na zdejší fáře spisovatel P. Václav Kosmák.

Těšany - Alois a Vilém Mrštíkovi - vesnické drama Maryša

Židlochovice - kněz Jiří Strejc, jeden z překladatelů Bible kralické

Židlochovice – T.G. Masaryk, první prezident Československa, jezdil ze židlochovického zámečku na koni (tehdy vládního sídla) na vyjížděky do okolí

Marie Kristina Rakouská(1858-1929), manželka španělského krále - Marie Kristina, v kruhu rodiny zvaná Christa, se narodila na zámku Židlochovice jako dcera arcivévodky Karla Ferdinanda Habsburského a jeho ženy Alžběty Františky Marie Rakouské.

29. listopadu 1879 se v madridském Palacio Real provdala za krále Alfonse XII. Španělského.

Bedřich/Fridrich Rakousko-Těšínský (4. června 1856, Židlochovice – 30. prosince 1936
Maďarsko

Kobylnice – dechová hudba Zlat'anka

Žatčany - Farář Jan Stendal ze Začan byl ustanoven za kanovníka v Brně papežem
Klementem VI. na žádost císaře Karla IV. v roce 1351

V roce 1388 obec zastavena biskupem Mikulášem z Kostnice i s Chrlicemi markraběti
Joštovi a ten ji připojil k Špilberku

Možné otázky do kvízu:

Ve které obci působil spisovatel P. Václav Kosmák?

Které dílo napsali bratři Mrštíkové a víš, jak se ve skutečnosti jmenovala Maryša?

Co dělal prezident T.G. Masaryk v Židlochovicích ve svém volném čase?

Je některá část Židlochovic pojmenována po knězi Strejcovi?

Kdo to byl Jan Stendal ze Začan?

V kterém roce se stal majitelem Začan markrabě Jošt?

Zaměření na chráněné lokality regionu (fauna a flora, památné stromy):

Říčka Cezava – dnešní název Litava - (pramení v Chříbech a v Židlochovicích se vlévá
do řeky Svratky),

Blučina - studánka v Nových horách, ze které byla voda stažena potrubím přímo do
obce, pramení z ní „kojenecká voda“.

Těšany - Hlaváčková mez – výskyt hlaváčka jarního

Sokolnice - Sokolnická bažantnice, ojedinělý komplex lužních a nížinných lesů,
polokulturních luk a parkově upravených ploch.

- Žabárník – přírodní památka – lužní porost, obojživelníci a ptactvo

Telnice - přírodní památka Písky, kde v nivě říčky Litavy roste píscomilná květena

Újezd u Brna – přírodní rezervace Špice – vzácná stepní rostlinná a živočišná
společenstva

Rajhrad (obec propojená s Rajhradickými) – Rajhradská bažantnice s 300 let starými
duby a 150 a 200 let starými topoly (statut památných stromů, nejstarších na Brněnsku)

Jalovisko – studna se síranovou hořečnato-sodnou minerální vodou

Nikolčice - Rumunská bažantnice

Židlochovice - anglický park (zámek)

kopec Výhon - národní přírodní památka - chráněná oblast s množstvím botanických zajímavostí, akátová rozhledna

Nové hory – přírodní památka – vzácné a ohrožené druhy rostlin botanických zajímavostí

Možné otázky do kvízu:

Najdeš název říčky Cezava na mapě? Pokud ne - jaký název říčky je na mapě vyznačen?

Kde budeš hledat nejstarší duby a topoly na Brněnsku? (nakresli listy těchto stromů, jak poznáš na mapě chráněný strom?)

Nakresli rostliny rostoucí v okolí Žatčan, které dokážeš pojmenovat.

Kteří chránění ptáci se mohou v tomto regionu vyskytovat? (nakresli je)

Jaké normy musí splňovat „kojenecká voda“?

Zaměření na sportovní a jiné dětské vyžití:

Blučina - cyklistická stezka Brno - Laa an der Thaya.

- krytý bazén, v jehož areálu je také sauna, kurty na tenis a plážový volejbal.

Nesvačilka - hřiště na tenis, volejbal a doskočiště pro skok do dálky

Měnín – fotbalové a házenkářské hřiště

Židlochovice - fotbalové hřiště, posilovna, dětské hřiště v areálu Robertovy vily

Těšany – regionální národopisné slavnosti – ukázky řemesel, soutěž kovářů, ukázky

jezdeckého a vozatajského sportu, velikonoční a vánoční tradice

- přehrada

Újezd u Brna – koupaliště a sportovní hřiště

Žatčany – fotbalové a tenisové hřiště

modelářský kroužek ALKA, mateřské centrum Budulínek

croje a tradice obce

Možné otázky do kvízu:

Kam by ses jel vykoupat?

Kam bys pozval návštěvu na regionální národopisné slavnosti?

Jaké zásady budeš dodržovat na cyklostezce? (nakresli dopravní značky, kolo a jeho vybavení, vybavení cyklisty, ...)

Čím se zabývá modelářský kroužek ALKA ze Žatčan?

4.8 Výstup z poznávacích aktivit:

Záznamový arch pro učitele

Střednědobý projekt ŠD při ZŠ a MŠ Žatčany – Poznáváme region Cezava

Koordinátor: Jiří Gebauer, vychovatel ŠD

Losování: los č. 2 – Žatčany, Nesvačilka, Těšany

Cíl: Zjistit informace o vylosovaných obcích ze zadaných oblastí, výlet, pořízení fotografií

Vedoucí badatel: Bára

Členové skupiny: Julie, Honza Proch., Honza Pop., Magda, Karel, Honzík R., Matěj, Jirka, Šárka, Martin, Petr, David, Soňa

Plán řešení: prostudovat dosažitelnou literaturu, internet, cyklovýlet po vytýčené trase, prohlídka objektů v obcích, pořízení fotodokumentace, zápisu do archů, zveřejnění výsledků poznávání do školního časopisu „Koumáček“, vytvoření kvízu pro děti ze školy a jeho prezentace ve školním časopise, vyhodnocení projektu

Vytýčení trasy: Žatčany → směr Nesvačilka → Těšany a zpět (viz příloha č.4, fotografie č.1,2,23,24,26), vzdálenost tam i zpět 13 km

Způsob přesunu: kolo

Kontrola bezpečnosti: povinné vybavení kola – světla, odrazky, zvonek, brzdy, helma

Realizace projektu:

Obec Žatčany

1. oblast – Historické události:

- v roce 1805 – Bitva tří císařů (viz příloha č.4, fotografie č.3)
- v roce 1805 - bitva na území bývalého rybníka (viz příloha č.4, fotografie č.4)
- vznik školy – 1856 (viz příloha č.4, fotografie č.9)

2. oblast – Budovy, stavby:

- kostel Nejsvětější Trojice (viz příloha č.4, fotografie č.5,6)
- u kostela barokní hřbitovní kaple sv. Maří Magdalény
- mlýn – zazděné dělové koule z Bitvy tří císařů (viz příloha č.4, fotografie č.7)
- nález hrobu keltského bojovníka u bývalého rybníka

3. oblast – Osobnosti:

- Farář Jan Stendal – kanovníkem v Brně na žádost Karla IV v roce 1351

4. oblast – Chráněné lokality:

- říčka Litava (Cezava) (viz příloha č.4, fotografie č.7)

5. oblast: Zařízení pro děti:

- hřiště
- modelářský klub – ALKA
- kroje a tradice (viz příloha č.4, fotografie č.10)

Obec Nesvačilka

1. oblast – Historické události:

- 1868 – 1870 – velké požáry – zbylo jen několik domů

2. oblast – Budovy, stavby:

- zvonice na návsi z roku 1816 (viz příloha č.4, fotografie č.11)

3. oblast – Osobnosti:

- zakladatel obce v roce 1715 hrabě Wolfgang Hanibal von Schrattenbach – kardinál a biskup olomoucký

4. oblast – Chráněné lokality:

- zemědělská oblast

5. oblast: Zařízení pro děti:

- sportovní areál

- střelnice

Obec Těšany

1. oblast – Historické události:

- vznik obce - 1131

- od roku 1666 patřila obec dominikánům

- koncem 17. století byl vybudován raně barokní zámek obdélníkového tvaru

2. oblast – Budovy, stavby:

- 1946-47 – vybudována kaple politickými vězni, kteří se vrátili z koncentračních táborů

- barokní kovárna s expozicí řemesel z 18. století (Technické muzeum v Brně) (viz příloha č.4, fotografie č.12,13,14,15)

- barokní sochy na návsi – 1773 - kostel sv Barnabáše – postaven v letech 1897 – 1906 (viz příloha č.4, fotografie č.18)

- raně barokní zámek (viz příloha č.4, fotografie č.21)

- hrob Marie Turkové „Maryši“ (viz příloha č.4, fotografie č.16,17)

- restaurace „Korok“ a „Maryša“ (viz příloha č.4, fotografie č.19,20)

3. oblast – Osobnosti:

- Alois a Vilém Mrštíkovi – vesnické drama „Maryša“ – příběh ze zdejší kovárny

4. oblast – Chráněné lokality:

- Hlaváčkova mez – výskyt Hlaváčka jarního (viz příloha č.4, fotografie č.22)

5. oblast: Zařízení pro děti:

- slavnosti – ukázky řemesel

- velikonoční a vánoční tradice

- přehrada

Zveřejnění výsledků:

Příspěvek do školního časopisu z projektu ŠD „Poznáváme region Cezava“ – Cyklovýlet do obcí Žatčany, Nesvačilka a Těšany. (viz příloha č.4 fotografie č.25,27)

V rámci projektového vyučování jsme se školní družinou uspořádali cyklovýlet do okolních obcí, které jsme vyjmenovali již v zadání příspěvku. Počasí nám přálo a tak jsme vyrazili za poznáváním nejdříve po obci Žatčany. Z historické literatury jsme zjistili, že na konci obce, směrem na Měnin, býval kdysi rybník a ten se stal svědkem krutých událostí během Bitvy tří císařů. Unikaly přes tento vypuštěný rybník vojska spojenců před francouzskými vojsky. Nejen, že se jich v blátě spousta spojeneckých vojáků utopila, ale ještě je při tom ostřelovala francouzská vojska svými děly směrem od Újezda. Na počest vítězství jsou zazděny dělové koule ve štítu atd.

Kvíz pro spolužáky v „Koumáčku“ - školní časopis

Obec Žatčany:

- 1.) Komu je zasvěcen žatčanský kostel?.....
.....
- 2.) Od kterého roku se datuje historie žatčanské školy?
.....
- 3.) Co je zazděno ve štítu starého mlýna v Žatčanech a proč?
.....
- 4.) Co se událo v Žatčanech v oblasti rybníka během Bitvy tří císařů?
.....
.....
- 5.) Jaký se psal letopočet?.....
.....
- 6.) Co bylo nalezeno na břehu bývalého žatčanského rybníka v roce 2000?.....
.....
- 7.) Kdo byl Jan Stendal ze Začan?
.....

Závěr:

Projektová výuka je obohacením jak pro žáka, tak pro učitele, ale skrývá i svá úskalí: náročnost na čas, náročnost na přípravu a odbornost pedagoga. Pracnost přípravy projektů se pro pedagoga odvíjí od délky projektů, tématu, zdrojích, pro koho je projektována, pro jakou věkovou kategorii žáků, atd. U žáků je nutné respektovat věk, čtenářskou gramotnost (orientace v textu, obsahu, encyklopediích, mapách, ...), a dovednosti v používání informačních technologií. Výhodou projektové výuky jsou mezipředmětové vztahy, kdy se v jednom tématu prolínají dovednosti a vědomosti různých předmětů, které se většinou v normálních podmínkách vyučují v učebnách. Dalším pozitivem je, spojení teorie s praxí. V rámci projektu je možné docílit efektu „napříč předměty“, což je v praxi využití a spojení poznatků z různých teoretických předmětů (vlastivěda, přírodověda, český jazyk, matematika) s těmi praktickými (výtvarná výchova, praktické činnosti, tělesná výchova, výchova ke zdraví, etická, dopravní i hudební výchova aj.) Samotný projekt bývá ovlivněn primárními zájmy a zálibami pedagoga. Z toho lze konstatovat, že získávání nových informací a následné předávání znalostí a zkušeností z určité oblasti bude zajímavé a zábavné nejen pro pedagoga, ale při kvalitně provedené motivaci i pro žáky. Pedagog při přípravě projektového vyučování vychází zejména ze svých znalostí a vědomostí a při získávání dalších poznatků o tématu si svoje vědomosti dále prohlubuje. Toto je důležitým aspektem při tvůrčí práci s dětmi - prohlubování nabytých znalostí a rozšiřování obzorů v poznávání podmínek a prostředí svého okolí i regionu.

Projektové vyučování se více osvědčuje na málotřídních školách, kdy většinou učitel profesí vychovatele vyučuje tzv. výchovy (PRV, PČ, VV, TV, Výchově ke zdraví, ...) a může si tak naplánovat propojenost projektu v mezipředmětových vztazích a následně i v mimoškolních aktivitách – např. v ŠD. Naopak v klasických jednorozhodkových školách, by měli pedagogové vyučující hlavní předměty a tzv. výchovy mezi sebou spolupracovat a tuto spolupráci již při plánování tematických plánů zahrnout do výchovně - vzdělávacího procesu. Na velkých školách, právě propojenost mezipředmětových vztahů, naráží mnohdy na neochotu vzájemné spolupráce a kooperace pedagogického sboru.

Forma projektového vyučování rozvíjí kreativitu nejen u pedagogů, ale především u žáků. Opírá se o citění estetické, jako je - výtvarné, slohové, literární, ale i o vědomosti odbornějšího rázu například matematika, gramatika a logika. Dalšími důležitými faktory, jež rozvíjíme, jsou fyzická a psychická vybavenost, komunikativní a interpersonální dovednosti a schopnosti žáka. Smyslem projektu je zájem o obec a její okolí, region, orientace nejen časová, ale i územní.

Aktivita dětí při těchto badatelských činnostech je spontánní a záleží na pedagogovi, jak využije jejich spontánnost a kam ji bude směřovat. Je to samozřejmě závislé na motivaci, přípravě a také na věku dětí. Jinak se k projektu staví žák páté třídy a jiný přístup má „prvňák“. V tomto vidím výhodu týmové práce sdružených ročníků na malotřídních školách.

Důležitou a neoddělitelnou složkou projektu je motivace žáků, jež povede žáka k vytýčenému cíli a to zábavnou a hravou formou. Při případném neúspěchu či nezdaru je třeba žáka opět vhodně motivovat a povzbuzovat k další činnosti. Při hodnocení se opíráme o sebereflexi jak u žáků, tak u pedagoga. Při vhodné motivaci je žádoucí přenést zodpovědnost za výsledek na žáka, který tímto získá pocit důležitosti při realizaci činností na projektu. U mladších žáků je to právě pedagog, který připraví konkrétní kroky při činnostech na projektu, kdežto u starších žáků je rádcem, pomocníkem a inspirátorem při dalších činnostech. Pro obě věkové kategorie by měl být zejména koordinátorem, oporou a zárukou úspěšného dokončení činností na projektu. Nedílnou součástí celé práce jak z pohledu žáka, tak i učitele, je vyhodnocení výsledků projektu. Jedná se o nejcitlivější bod výchovně – vzdělávací práce, kterému by měl každý učitel věnovat značnou pozornost. Nejedná se pouze o splnění vytýčeného cíle, v mém případě vytvoření čísla školního časopisu „Koumáček“ a prezentace v Power Pointu, ale zjištění úrovně práce s informacemi a následného osvojení učiva žáky. Při práci je třeba žáky nejen motivovat, ale i průběžně chválit, povzbuzovat v další badatelské činnosti.

Z mého pohledu lze konstatovat, že projektová výuka by měla být nedílnou součástí výchovy a vzdělávání i přes své klady a zápory, jež jsou uvedeny v teoretické části mé bakalářské práce. Z mé pedagogické praxe mohu poznamenat, že při aplikaci projektové výuky byl zpočátku pohled rodičovské veřejnosti rozporuplný (rodiče například uváděli,

že děti jezdí po výletech a neučí se, poukazovali na finanční náročnost – vybavení kola, dopravné, vstupné apod.). Proto si dovoluji doporučit před zahájením projektové výuky, provést osvětu rodičovské veřejnosti a požádat je o spolupráci, popřípadě je aktivně zapojit do přípravy a provedení projektu (besedy s pamětníky, dozory při cyklovýletech, zdravotní dozor, organizační zajištění, případné sponzorství při zajištění projektu apod.). Pro úspěšnost výchovně – vzdělávacího procesu je nezbytná symbióza mezi rodinou a školou, a hlavně důvěrou mezi rodičovskou veřejností, pedagogy a žáky.

Na závěr své bakalářské práce bych chtěl vyjádřit souhlas s tezemi obou autorek. Je třeba brát v potaz časovou náročnost projektové výuky, odbornost pedagoga, atd. K vyjádření o problematice projektového vyučování souhlasím se slovy Jany Kratochvílové, že jde: „O přirozený nenásilný proces podpořený zájmem žáka, cestou autonomní zkušenosti; jež se konstruuje o žákovo poznání. Učení má nejen teoretickou, ale i činnostní povahu, zaměstnává ruce i hlavu žáka; vybavuje žáka znalostmi, dovednostmi, ale také určitými postoji a hodnotami.“(J. Kratochvílová, s. 54)

Postojům a hodnotám v lásce k vlasti, regionu, obci a domovu, které předává svým žákům, by se měl věnovat každý pedagog při své edukativní a výchovné práci. Shromažďování údajů a informací, a poté následné vypracování bakalářské práce, mi umožnilo blíže poznat kraj, ve kterém pracuji, který je nedaleko mého bydliště, a který je spjat nejen svou historií, událostmi, osobnostmi, ale i krajinným utvářením, jež spojila říčka Litava. Shromažďování poznatků o okolních obcích, o tomto kraji mi umožnilo nahlédnout do dob nejen minulých, ale i současných. Je radost předávat své zkušenosti dětem, které se pomocí témat projektového vyučování mohou díky návratu do minulosti dovědět spoustu zajímavých věcí, neboť právě v prolínání minulosti se současností mohou nacházet mnohé moudrosti. I my si z nich můžeme vzít ponaučení a snažit se tuto moudrost dále rozvíjet, abychom mohli s nimi seznámit naše děti, aby i ony potom přenesly tyto životní zkušenosti svým dětem – dalším generacím.

Projektová výuka se snaží přiblížit životní zkušenosti dětí, odbourává nezáživný výklad a pamětní učení nahrazuje zážitkovou formou výuky, čímž má užší vztah k reálnému životu a tím utváří pozitivní vývoj osobnosti dítěte (respektuje individuální potřeby žáka pomocí přirozeného a nenásilného způsobu poznávání, jež by se dal nazvat „škola hrou“). Žáci se učí různými způsoby, jsou často záměrně stavěni do situací, v nichž

narážejí na překážky a dostávají se do střetu s problémem. Starší žáci dobře pracují s internetem a literaturou a ti mladší se hodně angažují při výstupech jako malíři a grafikové, když se tvoří školní časopis. Pak se sejde spousta kreseb vyplývajících ze zážitků z terénu od jízdy na kole počínaje, po kresby zajímavých objektů konče. Někde mezitím jsou krajinomalby a obrázky zvířat, která jsme potkali cestou.

Při projektové výuce je nutná flexibilita pedagoga i žáka. Musí být jasně stanovena pravidla chování při aktivitách mimo školské zařízení. Projektové vyučování nelze vměstnat do klasického čtyřiceti- minutového pojetí tradiční výuky, realizuje se v blocích za aktivní účasti žáka a učitele. Projekty nabízejí pedagogům nejenom integraci obsahu vícero předmětů současně, ale zároveň přibližují jednotlivé činnosti životní realitě. Tuto skutečnost již dávno před námi zformuloval učitel národů J.A. Komenský: „Ničemu se nesmíme učit pro školu, ale pro život.“

Seznam použité odborné literatury

Použitá literatura a prameny

Bitva tří císařů [on line], [cit. 25.10.2011] Dostupné z URL:
http://cs.wikipedia.org/wiki/Bitva_tří_císařů

Kašová, J. a kol.: *Škola trochu jinak. Projektové vyučování v teorii i praxi*. Kroměříž, 1995.

Kratochvíl, A.: *Vlastivěda moravská*. 1. vyd.: Brno 1910; GARN Brno 2008. 364 s.
ISBN 978-80-86347-86-8

Kratochvílová, J.: *Teorie a praxe projektové výuky*. 1. vyd.: Brno, MU, 2006. 160 s.
ISBN 80-210-4142-0

Rámcový vzdělávací program pro základní vzdělávání [on line], Praha, Výzkumný ústav pedagogický v Praze, zřizovatel MŠMT ČR, Dostupné z
http://www.vuppraha.cz/wp-content/uploads/2009/12/RVPZV_2007-07.pdf
<http://www.projektovevyucovani.cz/>

Maňák, J. a kol.: *Alternativní metody a postupy*. Brno, MU, 1997.

Nataša Mazáčová [on line], [cit. 25.3.2012] Dostupné z URL:
<http://clanky.rvp.cz/clanek/c/Z/1288/moznosti-a-meze-projektove-vyuky-v-soucasne-skole.html/>

Region Cezava [on line], [cit. 25.10.2011] Dostupné z URL: < [http:// www.region-vezava.cz](http://www.region-vezava.cz)>.

Skalková, J.: *Obecná didaktika*. 1. vydání. Praha, ISV nakladatelství, 1999. 296 s.

ISBN 80-85866-33-1

Skalková, J.: *Za novou kvalitou vyučování*. Brno, Paido, 1995. 90 s.

ISBN 80-85931-11-7